

OKRUGLI STOL SOCIJALNA PODRŠKA PREVENCIJE OVISNOSTI U LOKALNOJ ZAJEDNICI

„OBLICI OVISNOSTI MEĐU MLADIMA U ZAJEDNICI”

SLAVONSKI ŠAMAC, 30. LIPNJA 2014.

Annamaria Vuga, mag. soc. pol.

Društvo za socijalnu podršku

www.drustvo-podrska.hr

ČINJENICE O OVISNOSTI MLADIH

Kod mlade populacije danas sve češće nailazimo na različite probleme **OVISNOSTI**

Dobna granica korištenja psihoaktivnih sredstava spušta se na sve **nižu životnu dob**

Stručnjaci i drugi djelatnici koji rade s mladima svjedoci su svakodnevnih problema ovisnosti kod mladih

Mladi su osobito rizična populacija – u potrazi su za svojim identitetom i sve više izmiču kontroli roditelja

SLODOBNO VRIJEME MLADIH – mladi su hedonistički motivirani prilikom provođenja slobodnog vremena (druženje, upoznavanje vršnjaka, putovanja i dr.)

U provođenju slobodnog vremena prevladava **urbani kulturni obrazac** (izlasci u kafiće, diskotekove) – gdje dolaze u doticaj sa sredstvima ovisnosti

DEFINICIJA OVISNOSTI

Ovisnost je duševno, a ponekad i tjelesno stanje koje nastaje međudjelovanjem živog organizma i sredstva ovisnosti. Obilježavaju ga ponašanje i drugi duševni procesi koji uvijek uključuju prisilu za povremenim ili redovitim uzimanjem sredstva ovisnosti u namjeri da se doživi njegov učinak na duševne procese ili da se izbjegne nelagoda zbog odsutnosti takvog sredstva.

(Svjetska zdravstvena organizacija).

OBLICI OVISNOSTI MLADIH

ALKOHOL

DROGE

INTERNET

KOCKA I KLAĐENJE

OVISNOST O ALKOHOLU

- Jedna od najrasprostranjenijih ovisnosti i najveći socijalno ovisnički problem društva
- U Hrvatskoj – oko 250.000 ovisnika, dok prekomjerno pije i do 800.000 ljudi – RH u samom vrhu europskih zemalja (Zoričić, 2006.)
- Problem sve alarmantniji – dobna granica ovisnosti se spušta na **sve nižu životnu dob**, a istovremeno trend konzumacije kod mladih **stalno u porastu**

OVISNOST O ALKOHOLU

72% djevojčica i 84% dječaka u dobi od 12 do 18 godina barem jednom je pilo alkohol (Mardešić, 2006.)

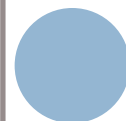
Oko 10% mladih koji učestalo piju kroz vrijeme adolescencije, kasnije u životu postanu ovisnici o alkoholu (Uvodić-Đurić, 2007.).

Prva pijanstva kod dječaka bilježe se već u 12. godini, a kod djevojčica u 13. godini života.

Osobitu pažnju potrebno posvetiti mladima u sustavu socijalne skrbi, budući da su rizičnija po pitanju konzumacije alkohola, kao i drugih ovisnosti.

Dostupnost alkoholnih pića u RH velika; usprkos zakonskomu propisu o zabrani posluživanja alkohola osobama mlađim od 18 godina, propis se ne poštuje te je cijena pića gotovo jedini ograničavajući čimbenik (Vasilj, 2012.)

Djevojčice danas piju čak deset puta češće nego u prošlom desetljeću, a dječaci dvaput više nego prije deset godina (Milanović, 2014.).

OVISNOST O ALKOHOLU

Alkoholizam kod žena specifičan – puno manja podrška od strane članova obitelji i supružnika, puno češće dolazi do uplitanja Centra za socijalnu skrb te razvoda braka

Osobito majčino pijenje ima povećan utjecaj na *pijenje alkohola kod djece*.

Zabrinjavajući je porast opijanja kod djevojčica budući da to donosi brojne negativne socijalne posljedice.

OVISNOST O ALKOHOLU

Štetne posljedice pijenja alkohola kod mladih

- ❑ Akutno trovanje
- ❑ Nesreće
- ❑ Nasilje i kriminal
- ❑ Oštećenja malog i velikog mozga
- ❑ Nedostatak koncentracije
- ❑ Loš obrazovni uspjeh i nezavršavanje škole
- ❑ Povećana agresivnost prema sebi i drugima
- ❑ Emocionalna i socijalna nezrelost
- ❑ Psihoze

OVISNOST O DROGAMA

Drogu najviše koriste mladi u dobi između 14. i 25. godine života (Vasilj, 2012.).

Mladi koji su napustili školu rizičniji su za uzimanje sredstava ovisnosti.

Uzimanje jednog sredstva potiče i uzimanje nečeg drugog – među redovitim pušačima je nekoliko puta više konzumenata marihuane no među mladima koji ne puše.

Svaki treći srednjoškolac puši, a do kraja srednje škole svaki će treći (u nekim sredinama i svaki drugi) učenik probati marihuanu (Orban i Glavak, 2006).

Prosječna dob prvog kontakta sa psihoaktivnim drogama je 15-17 godina.

OVISNOST O DROGAMA

- **Mladi koji konzumiraju droge** (uključujući alkohol) **imaju i rizičnija seksualna ponašanja** (ranije stupaju u seksualne odnose, imaju pod utjecajem droge češće slučajne i neplanirane seksualne odnose, manje koriste kondome, imaju nižu percepciju rizika, ne treba zanemariti da ponekad imaju seksualne odnose u zamjenu za drogu)
- *Specifičnosti mladih ovisnika:* dolaze iz problematičnih obitelji, niže obrazovanje, nezaposlenost, prerano ispadanje iz obrazovanja, zanemarivanje obveza, socijalna isključenost i marginalizacija.

Nove tehnologije donose i nove oblike ovisnosti, a koje najviše pogađaju mlade = **OVISNOST O INTERNETU I KOCKANJU/KLAĐENJU** (poremećaji navika i nagona)

Specifičnosti novih ovisnosti je da se ne radi o tvarima, već o tehničkim uređajima i onome što se pomoću njih postiže. U organizam se ne unose tvari, već uporabom tehničkih sredstava postizemo ovisnički učinak ugone.

Kod tehnološke ovisnosti stvara se **psihološka ovisnost**.

OVISNOST O KOCKI/KLAĐENJU

Specifičnosti patoloških kockara:

- Najčešće se radi o mladim osobama
- Više pogađa muškarce (premda se spolne razlike u zadnje vrijeme sve više smanjuju)
- Dolaze iz problematičnih obitelji.
- Posebno rizična skupina = djeca čiji roditelji kockaju, pa i oni usvajaju takav način ponašanja.

OVISNOST O KOCKI/KLAĐENJU

80% maloljetnika je barem jednom sudjelovalo u igrama na sreću, a 42% tinejdžera svakodnevno ide u kladionice. Od toga 12 % srednjoškolaca ima ozbiljne teškoće zbog kockanja.

Mladi najčešće počinju s kockanjem odnosno klađenjem pod utjecajem vršnjaka, ali u mnogim slučajevima na kockanje su ih inicirali roditelji.

Sve veći broj liječenih kockara (između 30 i 40 godina), no u posljednje vrijeme raste i broj 20-godišnjaka koji se liječe

Većina osoba kod kojih se razvila ovisnost o kocki, počeli su kockati prije 18, često skupa sa svojim roditeljima.

Najčešći razlog igranja igara na sreću je „ubijanje dosade“, a češće mu podliježu mladići.

Mladići više skloniji grupnom klađenju u kladionicama, kasinu, dok su djevojke sklonije kockati same.

OVISNOST O KOCKI/KLAĐENJU

- Mladi koji su podlegli kocki visoko su rizični i često skloni drugim ovisnostima i kriminalnim ponašanjima.
- Izostanci s nastave, potkradanje roditelja i ukućana, pozajmljivanje novaca, neobjašnjivi duži dnevni i noćni izlasci, depresija, poremećaji raspoloženja....

OVISNOST O INTERNETU

- Ovisnost, o Internetu ili patološko korištenje Interneta, oblik je ovisnosti o računalima i označava fenomen pretjeranog ili ekstremnog korištenja Interneta, u tolikoj mjeri da se narušava fizičko i/ili psihičko zdravlje i dolazi do poteškoća u socijalnom funkcioniranju.
- Procjenjuje se da u Hrvatskoj ima 1,3 milijuna korisnika Interneta starijih od 15 godina, a gotovo 130.000 ljudi je ovisno o Internetu (Vasilj, 2012.)
- Djeca danas sve više i više svog slobodnog vremena provode na Internetu.

OVISNOST O INTERNETU

96% djece u dobi od 10 do 15 godina koristi mobitel i računalo, dok 85% njih ima svakodnevni pristup Internetu (Pregrad i sur., 2010.)

Gotovo polovica učenika služi se Internetom svakodnevno, a njih 32% nekoliko puta tjedno (Pregrad i sur., 2010.)

Čak 93% djece u dobi između 11 i 18 godina ima otvoren profil na facebooku (Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba, Hrabri telefon, 2103.)

50% djece pregledava svoje profile na Facebooku čak i za vrijeme nastave (Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba, Hrabri telefon, 2013.)

U 78% obitelji djeci nisu postavljena pravila korištenja Interneta

OVISNOST O INTERNETU

Djeca koja imaju manju kontrolu nad korištenjem interneta imaju lošiju *sliku o sebi, tjeskobnija su, pokazuju više simptoma depresivnosti te su sklonija neprihvatljivom ponašanju.*

- 1 od 10 djece smatra da zbog Interneta **zanemaruje svoje svakodnevne obaveze.**
- Svako treće dijete misli da bi trebalo manje vremena provoditi na Internetu.
- 23% djece, dakle skoro svako četvrto dijete uključeno u istraživanje nastavlja koristiti internet jednakom čestinom, unatoč namjeri da ga manje koriste.
- Na Internet 15% djece odlazi kad se osjećaju loše, 12% da bi pobjegli od tuge ili neugodnih osjećaja.
- Zbog prekomjernog korištenja interneta čak 9% djece ima osjećaj nedostatka sna, a 10% ih se osjeća **nemirno i razdražljivo kada ne mogu otići na Internet.**
- Svako šesto dijete nastoji što brže riješiti domaću zadaću da bi moglo što brže na internet.

Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba i Hrabri telefon, 2013.

OVISNOST O INTERNETU

- Osim brojnih korisnosti koje donose nove tehnologije, neodgovorno korištenje Interneta dovodi do ozbiljnih negativnih posljedica, a jedno od najrasprostranjenijih je nasilje na Internetu.
- U najvećem riziku od nasilja su upravo djeca i mladi budući da i koriste Internet i različite društvene mreže u najvećoj mjeri.
- Djeci su dane nove tehnologije, ali im nisu dana jasna pravila kako koristiti Internet na siguran način.
- Nasilje na Internetu danas doživljava ekspanziju, a rastu i grupe mržnje koje skupljaju enorman broj „lajkova” – jedno od problema je i što su osobe protiv koje je pokrenuta grupa mržnje najčešće imenovane punim imenom i prezimenom (napad na privatnost).

OVISNOST O INTERNETU

U osobitom riziku od elektroničkog nasilja su djeca i mladi smješteni u neku od ustanova socijalne skrbi.

Specifičnosti djece i mladih smještenih u neku od ustanova socijalne skrbi:

- obitelji s višestrukim problemima
- dugotrajna institucionalizacija koja ima negativan utjecaj na razvoj
- veća izloženost međuvršnjačkom nasilju
- opetovana viktimizacija

LITERATURA

Čorak, D., Krnić, D., Modrić, I. (2013.) Kocka i mladi. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Ravnateljstvo policije.

Milanović, M. (2014) Mladi i alkohol.

<http://www.plivazdravlje.hr/aktualno/clanak/24551/Mladi-i-alkohol.html>

Orban, M., Glavak, R. (2006). Zlouporaba sredstava ovisnosti među adolescentima. Zagreb : *Zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba*.

Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba i Hrabri telefon (2013). *Koliko vremena i uz koje rizike djeca provode na Internetu i Facebooku*.

Pregrad, J. i sur. (2010.) Iskustva i stavovi djece, roditelja i učitelja prema elektroničkim medijima. *Ured UNICEF-a za Hrvatsku*.

Sakoman, S. i dr. (1999.) Čimbenici rizika i obilježja navika pijenja alkohola među srednjoškolcima. *Društvena istraživanja*, br. 2/3, Split.

Uvodić-Đurić, D. (2007.) Mladi i alkohol. *Autonomni centar – ACT*.

Vasilj, M. (2012.) Slobodno vrijeme i mladi u riziku – ovisnosti.

Zoričić, Z. (2006). Alkohol i mladi. *Alkohološki glasnik. Hrvatski savez klubova liječenih alkoholičara i Zajednica klubova liječenih alkoholičara Zagreb*.

